

NAHIKO! LEHEN HEZKUNTZA 4. MAILA
Berdintasunerako, Errespeturako eta Bientzia-
Ezarako Hezkidetza Programa

NAHIKO! 4º DE EDUCACIÓN PRIMARIA
Programa Coeducativo para la Igualdad,
el Respeto y la No-Violencia

HEZKIDETZA COEDUCACIÓN

BERDINTASUNERAKO HEZIKETA:

PERTSONA BAKOITZAREN GARAPEN INTEGRALA:

**Generoko estereotipo eta
rolik gabe. Bizitzaren arlo
guztietarako bizitza proiektu
pertsonalak.**

- **AUTONOMIA.**
- **ERANTZUNKIDETASUNA.**
- **GG.EE. PERTSONEN ARTEKO
HARREMANETAN ETA
GATAZKEN KUDEAKETAN.**

EDUCACIÓN PARA LA IGUALDAD:

DESARROLLO INTEGRAL DE CADA PERSONA:

**Sin estereotipos y roles de
género. Proyectos personales
de vida para todos los ámbitos
de la vida.**

- **AUTONOMÍA.**
- **CORRESPONSABILIDAD.**
- **DD.HH. EN LAS RELACIONES
INTERPERSONALES Y EN LA
GESTIÓN DE CONFLICTOS.**

HEZKIDETZA: BERDINTASUNERAKO HEZIKETA COEDUCACIÓN: EDUCACIÓN PARA LA IGUALDAD

BERDINTASUNA:

- **Neskek eta mutilek norbere autonomia, pertsonen arteko tratua onak eta erabateko hiritartasuna lortzeko HEZIKETA eduki dezaten.**
- **ASKATASUNEZ, ERRESPETUZ ETA INDARKERIARIK GABE hazi, sentitu, ekin, ikasi, erabaki eta elkar bizi daitezen.**
- **Nahiz ARLO PRIBATUAN NAHIZ PUBLIKOAN GIZA ESKUBIDEAK errespetatuz bizi eta elkar bizi daitezen.**
- **EMAKUMEEN AURKAKO INDARKERIAREN PREBENTZIORAKO.**

IGUALDAD PARA:

- Una EDUCACIÓN INTEGRAL de chicas y chicos para la autonomía personal, los buenos tratos interpersonales y la ciudadanía plena.
- Crecer, sentir, actuar, aprender, decidir y convivir CON LIBERTAD, CON RESPETO Y SIN VIOLENCIA.
- Vivir y convivir, EN LO PÚBLICO Y EN LO PRIVADO, de acuerdo a los DERECHOS HUMANOS.
- PREVENIR LA VIOLENCIA CONTRA LAS MUJERES.

EMAKUMEEN KONTRAKO INDARKERIAREN AURKA PREVENCIÓN DE LA VIOLENCIA CONTRA LAS MUJERES

ULERTZEKO EREDUAK, JARDUNTZEKO EREDUAK:

- **GIZABANAKOA:** oreka galdu duten pertsonak.
- **HARREMANETAKOA:** bikote harremanak.
- **GIZARTEKOA:** estereotipatuak, ierarkizatuak eta bortizkeri eragileak diren generoko eredueta oinarritutako sozializazioa. Estruktruala eta heziketarekin lotuta.

MODELOS DE COMPENSIÓN, MODELOS DE ACTUACIÓN:

- **INDIVIDUAL:** personas desequilibradas.
- **RELACIONAL:** relaciones de pareja.
- **SOCIAL:** socialización basada en modelos de género estereotipados, jerarquizados y violentos. Estruktrual y relacionada con la educación.

NAHIKO! PROGRAMA PROGRAMA NAHIKO!

LEHEN HEZKUNTZA osorako:

5. eta 6. maila: 2003-2005 eta 2005-2007

3. eta 4. maila: 2007-2009

1. eta 2. maila: 2010-2012

Maila guztiak: 2013-2015, 2015-2017, 2017-2019 eta 2019-2021

GUZTIRA:

237 IKASTETXE (142 ezberdin)

18.757 IKASLE

EN TOTAL:

237 CENTROS (142 diferentes)

18.757 ALUMNAS Y ALUMNOS

Para toda EDUCACIÓN PRIMARIA:

5º y 6º: 2003-2005 y 2005-2007

3º y 4º: 2007-2009

1º y 2º: 2010-2012

Todos los ciclos: 2013-2015, 2015-2017, 2017-2019 y 2019-2021

EHU-REN EBALUAZIOAK: **2007-2009 ETA 2010-2012** **EVALUACIONES DE LA UPV:** **2007-2009 Y 2010-2012**

NAHIKO! taldea eta kontrol taldea.

- **NAHIKO! ikasleen erantzunetan ezagutza, hausnarketa, ñabardura, aberastasun eta aniztasun handiagoa nabaritu da.**
- **NAHIKO! taldeak zainketa, aniztasuna eta abar pertsonekin lotzen ditu, harremanekin eta ezaugarri sozial eta kulturalekin. Kontrol taldeak, berriz, animaliekin, biologiarekin, planetarekin...**
- **NAHIKO! taldeak berdintasuna eskubide eta betebeharren iturritzat du, bizimoduarekin eta tratu onekin lotzen du. Kontrol taldeak, berriz, antza izatearekin.**

Grupo NAHIKO! y grupo control.

- Grupo NAHIKO!: mayor conocimiento, reflexión, matización, riqueza y diversidad en las respuestas del alumnado.
- Grupo NAHIKO!: igualdad, cuidado, diversidad, etc. referido a personas, relaciones, rasgos sociales y culturales... Grupo control: a animales, rasgos biológicos, planeta...
- Grupo NAHIKO!: igualdad como generadora de derechos y obligaciones, de formas de vivir y buenos tratos. Grupo control: como similitud, parecido...

EMAITZAK RESULTADOS

NAHIKO! IKASLEEK

- **Gehiago dakite rolei eta estereotipoei buruz eta hauen ondorioei buruz.**
- **Berdintasuna eta Giza Eskubideak gehiago aldarrikatzen dituzte.**
- **Erantzunkidetasuna eta etxeko lanen banaketa funtsezkotzat jotzen dute.**
- **Ezberdintasuna eta ezberdinkeria bereizten dituzte. Berdintasuna eta aniztasuna lotzen dituzte.**
- **Norbere pertzeptzioan eta autoestimuan emaitzek gora egin dute.**
- **Agresibitatearen emaitzek nabarmen behera egin dute, bai hitzezko agresibitatea bai fisikoa.**
- **Enpatia mailak nabarmen gora egiten du, bereziki mutilengan.**

EL ALUMNADO NAHIKO!

- Tienen mayor conocimiento de roles y estereotipos y sus consecuencias, etc.
- Reivindican más la igualdad y los derechos humanos.
- Señalan corresponsabilidad y reparto de tareas domésticas como algo prioritario.
- Distinguen entre diferencias y desigualdades. Relacionan igualdad y diversidad.
- Mejoran puntuaciones en autoconcepto y autoestima.
- Disminuyen significativamente las puntuaciones de agresividad física y verbal.
- Mejoran significativamente sus niveles de empatía, especialmente los chicos.

Erekinde autonomiaduna

NAHIKO! PROGRAMA

PROGRAMA NAHIKO!

HELBURUAK: Heziketatik bizikidetza eta harreman giroa hobetzea eta emakumeen aurkako indarkeria prebenitzea.

- **Irakasleak: giza eskubideetarako eta berdintasunerako hezitzeko baliabideak.**
- **Ikasleak: berdintasunetik harremanak aztertzeke eta eraikitzeke baliabideak.**
- **Familiak: hausnarketarako eta elkarrizketarako baliabideak.**

OBJETIVOS: Mejorar el clima de relación y convivencia y prevenir la violencia contra las mujeres desde la educación.

- **Profesorado: recursos para educar para la igualdad y los derechos humanos.**
- **Alumnado: recursos para analizar y construir relaciones desde la igualdad.**
- **Familias: recursos para la reflexión y el diálogo.**

Erekinde autonomiaduna

EUSKO JAURLARITZA

Organismo Autónomo del

GOBIERNO VASCO

NAHIKO! METODOLOGIA

METODOLOGÍA NAHIKO!

- **Eboluzio-egokitzapena.**
- **Formatu eraginkorra eta ludikoa.**
- **Ikasleekiko eta bere errealitatearekiko hurbiltasuna.**
- **Eguneroko bizitzarekin lotura.**
- **Harremanen eta gizarte trebetasunen nagusitasuna.**
- **Familien inplikazioa.**

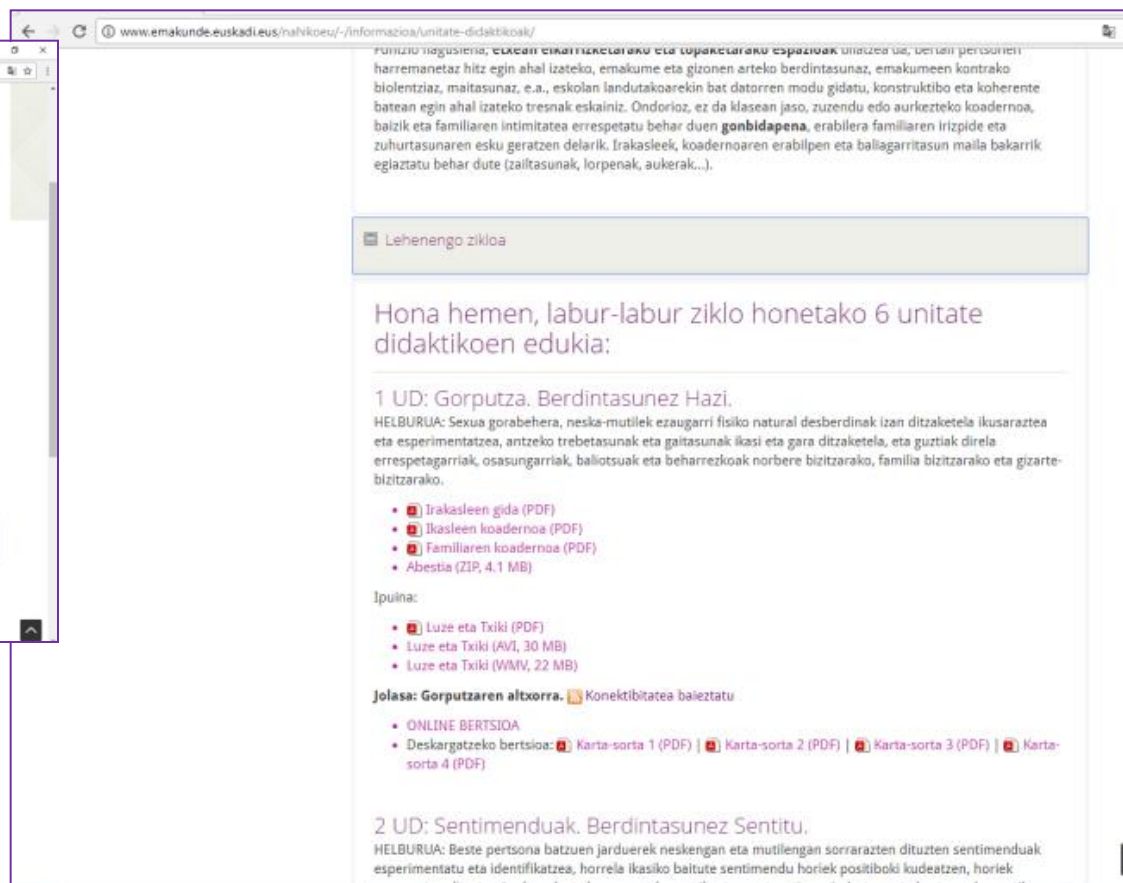
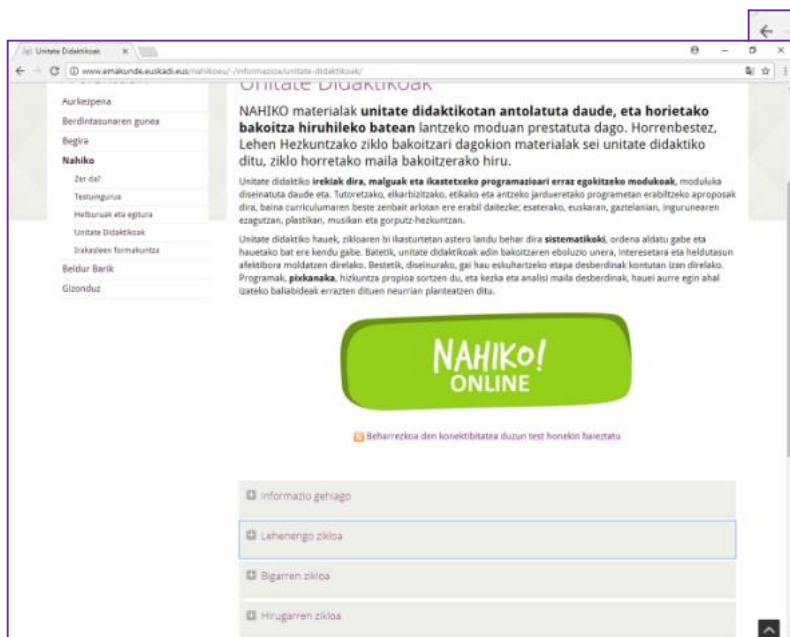
- Adecuación evolutiva.
- Formato atractivo y lúdico.
- Acercamiento al alumnado y a su realidad.
- Conexión con la vida cotidiana.
- Centralidad de las relaciones y habilidades sociales.
- Implicación de las familias.

NAHIKO! MATERIAL DIGITALA

MATERIAL DIGITAL NAHIKO!

<http://www.emakunde.euskadi.eus/nahikoeu/-/informazioa/unitate-didaktikoak/>

Guztien eskura, dohako erabilera

Material de utilización libre y gratuita

Erakunde autonomiaduna

Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EMAKUNDE

EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EMAKUNDE

EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

EMAKUNDE

EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde Autonomiaduna

Organismo Autónomo

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

LEHEN HEZKUNTZAKO 3-4 MAILA

3º Y 4º DE PRIMARIA

Ni eta mundua, mundua eta ni	Bizitzarako, norbere autonomiarako eta harremanetarako zainketaren eta enpleguaren balioa eta nagusitasuna.
Yo y el mundo, el mundo y yo	Valor y centralidad del cuidado y del empleo en la vida, la autonomía personal y las relaciones.

NAHIKO! 3-4 Logoa

**Mundu erdia grisa.
Desberdintasunez osatuta.**

**Mundu erdia berdea.
Berdintasunez osatuta.**

Logo NAHIKO! 3-4

Medio mundo gris. Un mundo de desigualdades.

Medio mundo verde. Un mundo de igualdad.

BI IKASMAILA, SEI UNITATE DIDAKTIKO DOS NIVELES, SEIS UNIDADES DIDÁCTICAS

UNITATEAK - UNIDADES	JOLASAK - JUEGOS
1. ZAINITZA 1. EL CUIDADO	Zainketa – Piramidea – Sena ala heziketa? El cuidado – La pirámide - ¿Instinto o educación?
2. ANIZTASUNA 2. DIVERSIDAD	Ipuinen loteria – Nesken oka – Mutilen oka La lotería de los cuentos – La oca de las chicas – La oca de los chicos
3. BERDINTASUNA 3. IGUALDAD	Berdintasunaren oka La oca de la igualdad
4. LANBIDEAK 4. EMPLEOS	Hitz debekatuak - Laukoteak Palabras prohibidas - Cuartetos
5. KOMUNIKABIDEAK 5. MEDIOS DE COMUNICACIÓN	Pertsonaiak – Komunikabideen partxisa Personajes – El parchís de los medios de comunicación
6. ELKARBIZITZA BERDINTASUNEZ 6. CONVIVIR EN IGUALDAD	Berdintasunez bizitzeko oka La oca de la convivencia en igualdad

HIRUHILERO UNITATE BAT

UNA UNIDAD DIDÁCTICA CADA TRIMESTRE

1. IRAKASLEEN FORMAKUNTZA:

- Jardunaldia.
- Hiruhileko mintegia.
- Unitate bakoitzaren gida didaktikoa.

2. ASTEKO SAIOAK IKASLEEKIN:

- Jolasak: jolastu, esperimentatu, aztertu, eztabaidatu.
- Irakasleen koadernoak: idatzi, marraztu, laburtu, hausnartu, barneratu.

3. FAMILIEKIN LANA:

- Informazio eta sentsibilizazio saioa.
- Familiaren koadernoak: hausnarketa eta sentsibilizazioa.

1. FORMACIÓN DEL PROFESORADO:

- Jornada.
- Seminario trimestral.
- Guía didáctica de cada unidad.

2. SESIONES SEMANALES CON EL ALUMNADO:

- Juegos: jugar, experimentar, analizar, debatir.
- Cuaderno del alumnado: escribir, dibujar, resumir, reflexionar, interiorizar.

3. TRABAJO CON LAS FAMILIAS:

- Sesión de información y sensibilización.
- Cuaderno familiar: reflexión y sensibilización.

4 UD: Lanbideak.

Deskribapena: Lana, ordaindua izan edo ez, emakumeen eta gizonen jarduera beharrezko eta nagusienetako bat da. Horretaz gain, lanak pertsona legez definitzen gaitu eta gure gizarte-ingurunean kokatzen. Edonola ere, landu beharreko eduki ugari dago: enplegu ordaindua edo ordaindu gabea, enplegua hautatzea, enpleguak ikusaraztea, erantzukidetasuna ... eta abar.

- Irakasleen gida (PDF)
- Ikasleen koaderno (PDF)
- Familiaren koaderno (PDF)

Jolasa: Laukoteak. [Konektibitatea baieztatu](#)

ONLINE BERTSIOA

Deskargatzeko bertsioa: [Karta-sorta A \(PDF\)](#) | [Karta-sorta B \(PDF\)](#) | [Karta-sorta C \(PDF\)](#) | [Karta-sorta D \(PDF\)](#)

Jolasa: Hitz debekatuak. [Konektibitatea baieztatu](#)

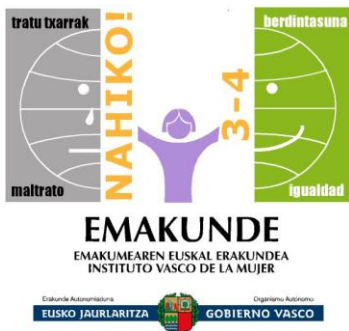
ONLINE BERTSIOA

Deskargatzeko bertsioa: [Txartelak \(PDF\)](#)

5 UD: Komunikabidea.

zkuntzan duen garrantzia funtsezkoa da. nalisi bat egitea, berdintasunaren

UNITATEAREN GIDA DIDAKTIKOA GUÍA DIDÁCTICA DE CADA UNIDAD

Unitateko gai nagusia.
Helburuak eta edukiak.
Materialak: deskribapena, helburuak, ekintzak eta jolas arauak.

Tema central de la unidad.

Objetivos y contenidos.

Materiales: descripción, objetivos, actividades y reglas de juego.

1 HELBURUAK ETA EDUKIAK

Leugarren unitate didaktikoa, aurrekoan landu garen Berdintasunaren Okeren alderdi berri bat landu du. **Berdintasunaren Oker** gure ikasleentzako aukera berdintasunaren oinarritutako ezinbesteko hezikuntza-bidearen proposamena irudikatzen du, bai neskeentzako eta bai mutilentzako. Bide hau Giza-eskubideen aplikazioan oinarritzen da, emakume nahiz gizonet, arlo pribatu nahiz publikoan. Helburua nekeak nahiz mutilak pertsona **autonomoak** izatea da eta, horretarako aukera indibidualen arabera, bakoitzak bere burua biziaren alor guztietan genero estereotipoak eragindako mugak zehazkiak Mutilen Oka (oka urdina) eta Nesken Okeren (oka

4 "LAUKOTEAK" JOLASA

Mahai jolasa talde txikitan jolasteko (talde bakoitza baraja banarekin).

Osagaiak:

- 60 karte txiki eta lau baraja ezberdin.
Barajetako koloreak: urdina, berdea, laranja eta morea. Denak ezberdinak dira baina jolasteko era berdina da. Lau baraja ezberdin daude jolastan den bakoitzean aldatu ahal izateko.

Baraja bakoitzean lau karta mota daude: lanbideak, gaitasunak, emakumeak eta gizonak. Mota e do "palo" hurrentzatik hamabost karta dau da: hamabost lanbide ezberdinak dira, eta lau barajen artean "Hita debekatuta" jolasaren 60 lanbideak biltzen dira. 60 gaitasun laboral ezberdin daude ere bai, hamabost baraja bakoitzean. Hamabost emakume eta gizonen auzuegi eta isenak erreproduzitzen dira lau barajetan.

Gaitasun eta lanbideak era ezberdin askotan lotu daitezke. Hau da, gaitasun gehienak lanbide ezberdinetan dira behar izateak. Soilik gutxi batzuk dira mugatuagoak. Emakume eta gizonet dagokienez, kasiera batean denak lotu daitezke lanbide eta gaitasun guztietan.

Jolasaren dinamikak sinplea da eta "eskola" karta jolasaren antzekoa da: laukoteak osatu behar dira lau karteekin, adierazitako mota bakoitzeko bat (lanbidea, gaitasuna, emakume eta gizona). Persona bakoitzari hiru karta banatzen zaizkio eta mahai gainean eta erdian lau karta ahoz gozajartzen dira. Txandaka, partide bakoitzak laukote bat osatu behar du mahai gainean dauden hiru karta eta eskuan duen leugarren batekin, lau karta lanbide bat, gaitasun bat, emakume bat eta gizon bat direlarik. Lortzen badu, lau karta hurrengo jaso eta bere ondoan eta ahoz behar jarriko ditu. Laukotea ezin badu osatu, dituen kartetatik bat utzi beharko du mahai gainean, ahoz gora, beste ondoan.

Partide guztietan hiru kartak erabili dituztenean, beste hiru banatuko dira berriz ere eta horrela denbora gutxian baraja osoa agortu arte.

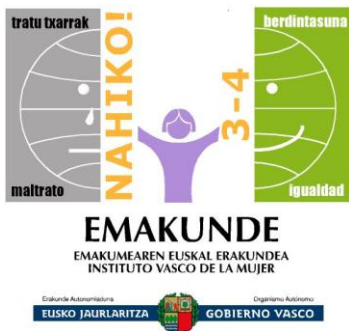
Momenturen batean partaideren batek laukotea osatze a eta mahai gainean kartarik ez uste a lortzen badu, jolasa bukatu egingo da. Hau gertatu ezin, jolasak aurrera jarraituko du karta guztiak erabili eta banatu arte.

sako bi ezinbesteko eta a) eta antzezina mundu bat posibletzeko, b) beharrezkoa da fura hartzea. Leugarren ordi bat sakontzen du: lana,

rezko eta nagusienakoa oherak, zafarituak, sara eta bizi modua eratan la eta estekoa ere

JOLASAK JUEGOS

JOLASTU, BIZIARAZI, AZTERTU, HAUSNARTU:

Lan-talderako materialak,
jolasak:

Egoerak, sentsazioak, bizipenak,
harremanak ... biziara eta
gogoratu.

Galdetu, bilatu, eztabaidatu,
ulertu, iradoki, aldatu ...

JUGAR, VIVENCIAR, ANALIZAR, REFLEXIONAR:

Materiales, juegos, para trabajo en
grupo: Experimentar y revivir
situaciones, sensaciones, vivencias,
relaciones...

Preguntar, buscar, debatir, comprender,
sugerir, cambiar...

IKASLEEN KOADERNOA CUADERNO DEL ALUMNADO

BARNERATU, LABURTU:

Laburtu eta
ikasketak finkatu.

Unitateko jolasekin
lotura dituzten
ariketak.

INTERIORIZAR, RESUMIR:

Resumir y fijar
aprendizajes.

Ejercicios relacionados
con los juegos de la
unidad.

LANBIDEAK 4. UNITATE DIDAKTIKOA IKASLEAREN KOADERNOA

4 INGURU-MINGURU

HANDITZEN NAIZENEAN...

Lanbide asko ezaugarri dituzten unitate honetan. Zein dugu gustukoena eta zein garrantzitsua? Zergatik? Batean, bat ezaugarri lotu dezakezu neska edo mutila azalduko? Eta azaldu lotzen neska edo mutila izate agatik?

NERETZAT NAHI EZ
DITUDAN LANBIDEAK

ZERGATIK?

NERETZAT NAHI
DITUDAN LANBIDEAK

ZERGATIK?

Maria esazu
zure burua eta
idatzi esazu
zure izena.

1 JOLAS MOLAS JUGANDO, JUGANDO...

LAUKOTEAK CUARTETOS

Osatu itzazu behealdeko laukoteak: eskubiko laukian ilara bakoitzeko bi pertsonen lanbide hori izateko eduki behar dituzten hiru gaitasun idatzi. Adibidez, zer behar dute Sandra eta Aitorrek mekanikariak izateko?

Completa los cuartetos de la parte inferior: escribe en los cuadros de la derecha tres capacidades que necesitan las personas de cada fila para tener ese empleo. Por ejemplo, ¿qué necesitan Sandra y Aitor para ser mecánicos?

Sandra	Aitor	Mekanikaria Mecánico-Mecánico	1..... 2..... 3.....
Alexander	Ane	Albaitaria Veterinario-Veterinario	1..... 2..... 3.....
Haizea	Martin	Sukaldaria Cocinero-Cocinero	1..... 2..... 3.....

BAKOITZARI BERE LANBIDEA A CADA PERSONA SU EMPLEO

Elige sus empleos entre estas actividades: PELUQUERÍA, PILOTAR AVIONES, BAILAR, VENDER, DEDICARSE A LA MEDICINA, ATENDER LA PORTERÍA, TRABAJAR EN SECRETARÍA Y CUIDAR PERSONAS ENFERMAS.

Aukeratu itazu euren lanbideak hauek artean: ILEAPAIN-TZAILEA, PILOTOA, DANTZARIA, SALTZAILEA, SENDAGILEA, AITEZAINA, IDAZKARIA ETA ERIZAINA.

lanbidea/empleo: Ashanti zergatik? ¿por qué?
lanbidea/empleo: Iñaki zergatik? ¿por qué?
lanbidea/empleo: Marta zergatik? ¿por qué?
lanbidea/empleo: Jon zergatik? ¿por qué?

- Compartir, preguntar, dialogar... en familia.
- Resumir y fijar aprendizajes clave.
- Coordinación y colaboración centro-familias.

Nere familiako emakumeen lanbideak	Nere familiako gizonen lanbideak
Zergatik aukeratu zituzten lanbideak?	Zergatik aukeratu zituzten lanbideak?
Galdetu lanbide horiek pertsonen bizitzan izan zituzten ondorioengatik	

- Hutsuneetan hitzak idatzi. Irudiak gehitu...
- Fitxak osatu. Testuak bukatu. Galderak erantzun...
- Hitzak eta marrazkiak markatu ("X" idatzi, zenbaki bera jarri...).

HEZIKETARAKO TRESNA

UNA HERRAMIENTA PARA EDUCAR

TOPAGUNEA DA:

- Hitz egiteko eta hausnartzeko aukera.
- Elkar ezagutzeko eta harremanak sendotzeko aukera.
- Esperientziak, sentimenduak, balioak, erabakiak... BIZITZA partekatzeko aukera.

EZ DA "EGINBEHARRA":

- Ez dira erantzun bakarra duten ariketak. Ez dute egiteko modu bakarra.
- Ez da beharrezkoa dena idaztea, dena erantzutea eskolara bidaltzeko. Helburua, familian erabiltzea da, eskolaren laguntza eta jarraipenarekin.

ES UNA OPORTUNIDAD DE ENCUENTRO:

- Una oportunidad para conversar y reflexionar en familia.
- Una oportunidad para conocerse mutuamente y reforzar las relaciones familiares.
- Una oportunidad para compartir experiencias, sentimientos, valores, decisiones... VIDA.

NO SON "DEBERES":

- No son ejercicios de respuesta única. No hay una única forma de hacerlos.
- No es necesario rellenar todo el cuaderno para devolverlo al centro. El objetivo es usarlo en familia, con apoyo y seguimiento del centro.

FAMILIEN SAIOA

SESIÓN CON LAS FAMILIAS

INFORMAZIOA ETA SENTSIBILIZAZIOA:

- Ikasleen lana: unitate didaktikoak eta materialak.
- Familien koadernoak hiruhileko bakoitzean: helburuak eta lantzeko irizpideak.

INFORMACIÓN Y SENSIBILIZACIÓN:

- Trabajo del alumnado: Unidades didácticas y materiales.
- Cuaderno familiar cada trimestre: objetivos y modo de trabajarlo.

Erakunde autonomiaduna

Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO